

การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในช่วงสถานการณ์โควิด -19
ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านธารน้ำลึก จังหวัดสงขลา
Administration of Student Care and Support System during the COVID-19
Pandemic of a Small-Sized Elementary School : A Case Study of
Banthannamluek School, Songkhla Province

สุชาสินี จินดาวงศ์¹, กันตพัศฐ์ สุขอยู่¹, ธีรทัศน์ ราชแก้ว¹, เอกรินทร์ สังข์ทอง²
Suchasinee Jindawong¹, Kantapat Sukyoo¹, Teeratouch Rachkaew¹, Ekkarin Sungtong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยโดยใช้กรณีศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านธารน้ำลึก (นามสมมติ) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีทั้งหมด 9 คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน และครูผู้สอนจำนวน 8 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิควิเคราะห์การวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยใช้หลักการตรวจสอบสามเส้า และหลักสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผลจากวิจัยพบว่าสถานการณ์โควิด-19 ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการทำงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงานให้ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับสถานการณ์โควิด-19 โดยโรงเรียนยังคงยึดการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการสร้างความตระหนักและเจตคติที่ดีให้กับครูที่ปรึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนโดยใช้ทักษะเทคนิคและวิธีการที่หลากหลายภายใต้ความปลอดภัยผ่านระบบออนไลน์ 2) การคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารและครูร่วมกันสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแล้วดำเนินการจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มคือกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา 3) การส่งเสริมพัฒนา ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้เหมือนกับตอนที่สถานศึกษาเปิดตามปกติ แต่ปรับรูปแบบเป็นระบบออนไลน์ 4) การป้องกันและแก้ไข มีการปฏิบัติตามมาตรการที่โรงเรียนตั้งไว้ สร้างสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและเครือข่ายผู้ปกครองให้เกิดความเข้มแข็ง เพื่อร่วมมือในการแก้ไขปัญหาเรียนอย่างต่อเนื่อง และ 5) การส่งต่อ ดำเนินการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็จะดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป

คำสำคัญ : การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคไวรัสโควิด-19, การวิจัยเชิงคุณภาพ

¹ นักศึกษาปริญญาโท, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

² รองศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ e-mail: ekkarin.s@psu.ac.th

Abstract

This study is a qualitative research. The research design of this study is a case study. The objective of this research aims to investigate the administration of the student care and support system during the COVID-19 pandemic of a small-sized elementary school: a case study of Ban Than Nam Luek School (Pseudonym). There were 9 key informants in this study including 1 school director and 8 teachers. The research instrument was a semi-structured interview protocol. The data was analyzed by using content analysis. The researchers established the credibility of the data by using triangulation and rapport with the key informants.

The results of the research were found that COVID-19 pandemic did not affect the operation of the student care and support system. However, there was a change in the operating model which is flexible and suitable for the COVID-19 pandemics. The school still adhered to the administration of the student care and support system in 5 steps as follows: 1) Getting to know students individually: the school director raised awareness and good attitudes among teachers in collecting student data by using a variety of skills, techniques and methods under the security through online system, 2) Screening students: the school director together with teachers observed the students' behavior and grouped the students into 3 groups: normal group, risk group and problem group, 3) Support and development: the school director conducted learning activities with teachers to support and develop students when school was open as usual but changed the format to the online system, 4) Prevention and improvement: the school director and teachers followed the protocols set by the school and built a good relationship with the community and network of parents so as to have a strong and continuous collaboration in solving student problems, and 5) Forwarding: the school director together with teachers forwarded students with difficulties or unimproved behaviors to specialists.

Keywords : Administration of student care and support system, COVID-19 pandemics, Qualitative research

1. บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ส่งผลให้สถานศึกษาหลายแห่งต้องประสบความท้าทายในการบริหารงาน ถึงแม้จะมีการประกาศมาตรการการจัดการเรียนรู้ช่วงของการแพร่ระบาดเชื้อไวรัส Covid-19 โดยกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข จังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถคลายความกังวลและความท้าทายในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนได้ ส่งผลให้สถานศึกษาต้องปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามมาตรการของหน่วยงานต้นสังกัด เช่น การสั่งปิดสถานศึกษาเพื่อลดอัตราความเสี่ยงในการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 การปรับรูปแบบการเรียนการสอนจากเดิมตามความสะดวกและความพร้อมของแต่ละสถานศึกษา เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) จากมาตรการดังกล่าวได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อนักเรียน เนื่องจากสถานศึกษาไม่สามารถรวมตัวหรือเดินทางมาทำงานร่วมกันในสถานศึกษา อีกทั้งยังส่งผลกระทบโดยตรงต่อผู้ปกครองอีกจำนวนไม่น้อย ด้วยสภาพเศรษฐกิจที่ชะลอตัวทำให้ผู้ปกครองจำนวนมากไม่มีกำลังทรัพย์เพียงพอในการจัดหาอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการเรียนรู้ของบุตรหลานตนเองได้เพียงพอต่อความต้องการ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องบริหารจัดการแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นโดยเร่งด่วน

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 หนึ่งงานที่สำคัญต่อชีวิตของนักเรียน คืองานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นงานที่ส่งเสริม แก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม มีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง และปลอดภัยจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ความสำเร็จของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูจำเป็นต้องรู้จักและเข้าใจเด็กอย่างแท้จริง เพราะข้อมูลที่สะท้อนความจริงของนักเรียนครบทุกด้านอย่างถูกต้องชัดเจน ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย น่าเชื่อถือตรวจสอบได้ จะทำให้ครูและผู้เกี่ยวข้องสามารถช่วยเหลือนักเรียนให้เติบโตและพัฒนาไปในแนวทางที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละคน การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงเป็นหน้าที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน

จากความสำคัญดังกล่าวถือได้ว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นงานที่สำคัญมากในสถานศึกษาดังรายงานของ สังคม แก้วสว่าง (2547) กล่าวว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถดูแลช่วยเหลือและสามารถพัฒนานักเรียนได้ทุกคนทุกกลุ่ม ไม่ใช่เฉพาะนักเรียนที่มีปัญหาเท่านั้น และสอดคล้องกับสมานมิตร ดอกขจร (2552) โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศงาน ทำให้ครูที่ปรึกษาและครูประจำชั้นเกิดการพัฒนา มีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำรูปแบบวิธีการที่เหมาะสมมาใช้ในการดำเนินงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ แต่งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในช่วงสถานการณ์โควิด -19 ยังไม่ได้รับการตอบสนองเท่าที่ควร อีกทั้งได้สร้างผลกระทบต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก ในแง่ของการสร้างความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ผู้ปกครองขาดความพร้อมในการสนับสนุนอุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยีที่เป็นปัจจัยสำคัญเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่เด็กนักเรียนในการเข้าถึงการศึกษาในช่วงสถานการณ์โควิด - 19 อีกทั้งนักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ผู้ปกครองไม่มีเวลาติดตามดูแลนักเรียนเพราะเป็นช่วงเวลาที่ตรงกับการทำงาน งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นงานที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และช่วยเหลือนักเรียนให้เข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน บนพื้นฐานของความปลอดภัยในช่วงสถานการณ์โควิด-19

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่ปฏิบัติงานในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในช่วงสถานการณ์โควิด -19 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านธารน้ำลึก จังหวัดสงขลาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก อีกทั้งเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ก และเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานทางการศึกษา หรือผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำผลการวิจัยไปสู่การพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีคุณภาพทางการศึกษา ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ขนาดเล็ก ในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านธารน้ำลึก

3. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในช่วงสถานการณ์โควิด -19 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านธารน้ำลึก (นามสมมติ) จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเป็นงานวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคม (นิทัศน์ วงศ์วังเพิ่ม, 2563) รวมถึงแนวปฏิบัติต่างๆ ที่องค์กรหรือหน่วยงานทางการศึกษาออกแบบแนวทางการดำเนินงานเพื่อบรรลุภารกิจใดภารกิจหนึ่ง ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบ งานวิจัยนี้โดยใช้วิธีวิจัยแบบกรณีศึกษา (Case Study) โดยเลือกกรณีศึกษาแบบเฉพาะ Typical Case (Patton, 1990) เพื่อสะท้อนถึงการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในช่วงสถานการณ์โควิด -19 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านธารน้ำลึก (นามสมมติ) จังหวัดสงขลา

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview protocol) ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิดแต่เน้นการเจาะลึกของการสัมภาษณ์ (In-depth interviews) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้งนี้ผู้วิจัยสร้างความน่าเชื่อถือของเครื่องมือโดยอาศัยการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของประเด็นข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย 2) แบบวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่คู่มือสถานศึกษา รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี เพื่อศึกษาร่องรอยหลักฐานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ของสถานศึกษา 3) คณะผู้วิจัย (Researcher as key instrument) ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในกระบวนการวิจัย เนื่องจากเป็นผู้ที่มีบทบาทและความรับผิดชอบสำคัญในการคิดริเริ่มออกแบบและวางแผนการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผลการวิจัย และการให้ข้อเสนอแนะในรายงานผลการวิจัย รวมทั้งการบริหารโครงการวิจัยให้สัมฤทธิ์ผลตามกรอบเวลาที่กำหนดอีกด้วย 4) และสมาร์ทโฟน (Smartphone) จำนวน 2 เครื่องเพื่อบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ทำโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้เวลาประมาณ 1.5-2 ชั่วโมง ซึ่งถือว่าเป็นเวลาที่เหมาะสมสำหรับการสัมภาษณ์ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ (Seidman, 1998) ทั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้วิธีสัมภาษณ์โดยตรงกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ณ สถานศึกษาหรือผ่านโปรแกรมประชุมออนไลน์ เช่น Google Meet, Zoom, Line เป็นต้น โดยการสัมภาษณ์ในครั้งนี้จะคำนึงถึงพื้นฐานของความปลอดภัยในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น คู่มือสถานศึกษา รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ร่องรอยหลักฐานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ของสถานศึกษา

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนการดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ผู้วิจัยกระทำภายหลังการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่มทุกครั้ง เพื่อจะได้ปรับปรุงประเด็นข้อคำถามในครั้งหลัง มีการจำแนกใส่รหัส (Coding) มีการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลซึ่งมีลักษณะคล้ายกันและแตกต่างกัน เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่ศึกษาและทำความเข้าใจเบื้องต้นกับข้อมูล มีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกันและด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน (Multiple triangulation) ดังนี้

1.1 ดำเนินการถอดเทปบันทึกเสียงจากสมาร์ทโฟน (Smartphone) การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มซึ่งเป็นบทสนทนาระหว่างผู้วิจัย และผู้ให้ข้อมูลหลักอย่างละเอียด ชนิดคำต่อคำ (Transcribing Interview) และบันทึกบทสัมภาษณ์ลงในไฟล์เอกสารด้วยโปรแกรม Microsoft Word

1.2 นำข้อมูลที่เก็บในรูปแบบเอกสารด้วยโปรแกรม Microsoft Word มาวิเคราะห์ และใส่รหัส (Coding) จากนั้นจัดหมวดหมู่ของข้อมูล ตีความ พรรณนา และนำมาสร้างข้อสรุปเบื้องต้นเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของกลุ่มข้อมูลต่าง ๆ และคัดแยกข้อมูลที่ไม่ต้องการออกไปเป็นระยะ ๆ

1.3 จัดเก็บบทสัมภาษณ์และข้อมูลต่าง ๆ ลงในแฟ้มเอกสาร (Filing Transcription) ที่ผู้วิจัยได้เตรียมไว้เพื่อรอการตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องอีกครั้ง

1.4 ตรวจสอบบทสัมภาษณ์อีกครั้ง (Rechecking Transcriptions) เพื่อพิจารณาความถูกต้องชัดเจน และสมบูรณ์ของข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1.5 การทำข้อสรุปชั่วคราวและการตัดทอนข้อมูล (Memoling Data Reduction) การทำข้อสรุปชั่วคราว เป็นการลงเขียนข้อสรุปแต่ละเรื่อง การทำข้อสรุปชั่วคราวจึงเป็นการลดขนาดข้อมูลและช่วยกำจัดข้อมูลที่ไม่ต้องการออกไปได้

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตีความ ผู้วิจัย นำข้อมูลทั้งหมดที่จัดหมวดหมู่แล้วมาตรวจสอบรหัส/การนิยามรหัส จัดทำบัญชีคำ (Statement) ตีความเบื้องต้น นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาพิจารณาเชื่อมโยงกันแล้วทำการวิเคราะห์หาลักษณะข้อมูล สรุปเป็น การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในช่วงสถานการณ์โควิด - 19 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านธารน้ำลึก จังหวัดสงขลาและเขียนพรรณนาโดยยึดขอบเขตด้านเนื้อหาเป็นหลัก

3. การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล (Quality of data)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างความน่าเชื่อถือของงานวิจัยโดยใช้หลักของการสร้างสายสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และผู้วิจัยมีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายในกลุ่มคำถามเดียวกันของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่แตกต่าง และมีการบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์จากการบันทึกเสียงและการจดบันทึกเพื่อนำมาตรวจสอบความถูกต้อง (สุรางค์ จันทวานิช, 2554) รวมถึงการตรวจสอบความถูกต้องจากอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ

4. สรุปผลการวิจัย

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยจะนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้านคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนา ด้านการป้องกันและแก้ไข และด้านการส่งต่อนักเรียนโดยมีข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์เป็นคำพูดจากบทสัมภาษณ์ที่นำเสนอในรูปแบบต่างๆ ทั้งการอ้างตรง (Direct quote) การถอดความ (Paraphrase) และการอ้างแบบย่อหน้า (Block quote) ซึ่งเป็นไปตามหลักการนำเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพโดยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในช่วงสถานการณ์โควิด -19
ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านธารน้ำลึก จังหวัดสงขลา

4.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากเป็นสิ่งที่จะทำให้ครูเข้าใจถึงสภาพปัญหา วิถีชีวิต และข้อมูลเชิงลึกของนักเรียนได้อย่างแท้จริง ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 การดำเนินงานในขั้นนี้จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นการเยี่ยมบ้านแบบออนไลน์โดยคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นที่ตั้งและมีการสัมภาษณ์เพื่อนบ้านและญาติของนักเรียนเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกของนักเรียนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ทางโรงเรียนได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคลผ่านระบบจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล (Data Management Center : DMC) หรือ DMC ดังที่ผู้อำนวยการโรงเรียนกล่าวว่า

“สิ่งสำคัญที่สุดของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เราต้องรู้จักเด็กเชิงลึกให้ได้เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาและวิถีชีวิตที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของเด็กจริง ๆ ผ่านการเยี่ยมบ้านนักเรียน”

4.2 การคัดกรองนักเรียน พบว่าผู้บริหารและคณะครูร่วมกันสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน โดยร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแล้วดำเนินการจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อให้สะดวกต่อการออกแบบและหาวิธีการแก้ไข ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งเมื่อทางโรงเรียนพบว่ามึนักเรียนที่ได้รับการจำแนกให้อยู่ในกลุ่มเสี่ยง ทางโรงเรียนจะช่วยเหลือนักเรียนให้ทันท่วงทีเพื่อป้องกันความเสี่ยงเหล่านั้นไม่ให้ลุกลามไปถึงขั้นที่มีปัญหา สอดคล้องกับครูคนที่ 3 กล่าวว่า “โดยปกติแล้วโรงเรียนของเราจะไม่มีนักเรียนลงไปถึงกลุ่มมีปัญหา เพราะเราจะมุ่งเน้นแก้ไขปัญหาช่วยเหลือนักเรียนให้ทันท่วงที ไม่ให้ปัญหาเหล่านั้นลุกลามไปถึงขั้นที่มีปัญหา ในส่วนของกลุ่มปกติทางโรงเรียนจะดำเนินการพัฒนาให้เป็นกลุ่มความสามารถพิเศษหรือกลุ่มเป็นเลิศทางวิชาการตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน”

4.3 การส่งเสริมพัฒนา พบว่าทางโรงเรียนได้ดำเนินการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคน ทั้งนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น โดยพัฒนากลุ่มปกติให้ค้นพบตัวเองและส่งเสริมความสามารถพิเศษที่เป็นเลิศ พบว่าครูมีมุมมองในทิศทางเดียวกันว่า

“เมื่อดำเนินการคัดกรองนักเรียนเสร็จแล้ว ก็จะนำนักเรียนมาส่งเสริมและพัฒนาตามศักยภาพและความถนัดของนักเรียนแต่ละกลุ่ม เช่น นักเรียนที่มีความสนใจในความเป็นเลิศทางคณิตศาสตร์ การกีฬา ศิลปะ นาฏศิลป์ไทย มโนราห์ ก็จะส่งเสริมนักเรียนตามความสนใจและความเต็มใจ”

4.4 การป้องกันและแก้ไข พบว่าทางโรงเรียนให้ความสำคัญกับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และมีความเชื่อว่าเด็กทุกคนสามารถพัฒนาได้ ผู้บริหารและครูมองตรงกันว่า “เป้าหมายของการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และเห็นความสำคัญว่านักเรียนทุกคนมีความสำคัญเท่ากันและพัฒนาได้” สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงจะดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือเป็นพิเศษ นอกจากนี้โรงเรียนจะดำเนินงานโดยยึดการปฏิบัติตามมาตรการที่โรงเรียนตั้งไว้ และจัดทำแผนการเผชิญเหตุในการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียน ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดในช่วงสถานการณ์โควิด-19 และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและเครือข่ายผู้ปกครองให้เกิดความเข้มแข็ง

4.5 การส่งต่อนักเรียน พบว่าทางโรงเรียนดำเนินการส่งต่อนักเรียน 2 รูปแบบคือการส่งต่อภายในโรงเรียนเริ่มจากให้ครูประจำชั้นส่งต่อนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ยากต่อการช่วยเหลือไปยังครูฝ่ายปกครอง หากครูฝ่ายปกครองไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ จะดำเนินการส่งต่อไปยังครูผู้รับผิดชอบงานแนะแนว ซึ่งผู้บริหารรวมถึงครูสะท้อนตรงกันว่า “งานแนะแนวของโรงเรียนขนาดเล็กจะต้องอาศัยการช่วยเหลือกันของครูทุกคน ทำหน้าที่เป็นครูแนะแนว” และการส่งต่อภายนอกโรงเรียน จะส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล ศูนย์การศึกษาพิเศษ และองค์กรต่าง ๆ เป็นผู้ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้กับทางโรงเรียน

5. อภิปรายผลการวิจัย

การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในช่วงสถานการณ์โควิด -19 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านธารน้ำลึก จังหวัดสงขลา อภิปรายผลพอสังเขปได้ดังนี้

5.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากเป็นสิ่งที่จะทำให้ครูเข้าใจถึงสภาพปัญหา วิถีชีวิต และข้อมูลเชิงลึกของนักเรียนได้อย่างแท้จริง ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบเป็นการเยี่ยมบ้านรูปแบบออนไลน์โดยคำนึงถึงความปลอดภัย นอกจากนี้ทางโรงเรียนได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคลผ่านระบบจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ดังที่สมคิด บุญมา (2552) กล่าวว่าไว้ว่าการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้น จะช่วยให้ครูที่ปรึกษาได้รู้จักนักเรียนดีขึ้น นักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ต่างกันซึ่งงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรกำหนดเป็นโครงการของโรงเรียนให้ครูออกเยี่ยมบ้าน (ประชัน ธิมาและสมบัติ ศรีทองอินทร์, 2556) ครูประจำชั้นควรสังเกตความสามารถพิเศษของนักเรียนขณะเรียนหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ บันทึกในแบบบันทึกข้อมูลนักเรียน หรือระเบียบสะสม มีการดำเนินการออกเยี่ยมบ้าน บันทึกผลการเยี่ยมบ้าน และการสัมภาษณ์จากผู้ปกครอง (ปรมา ภารณสนธิ, 2560) ดังนั้น การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลต้องศึกษาข้อมูลเชิงลึกเพื่อให้รู้จักและเข้าใจถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในทุก ๆ ด้าน แม้ทางโรงเรียนจะต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์โควิด-19 การเก็บข้อมูลนักเรียนจึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบโดยใช้ช่องทางออนไลน์ที่หลากหลายและนำเทคโนโลยีเข้ามาอำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

5.2 การคัดกรองนักเรียน พบว่าผู้บริหารและคณะครูร่วมกันสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน โดยร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแล้วดำเนินการจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมี

ปัญหา เพื่อให้สะดวกต่อการออกแบบและหาวิธีการแก้ไข ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด อีกทั้งเมื่อทางโรงเรียนพบว่ามึ้นักเรียนที่ได้รับการจำแนกให้อยู่ในกลุ่มเสี่ยง ทางโรงเรียนจะช่วยเหลือนักเรียนให้ทันท่วงทีเพื่อป้องกันความเสี่ยงเหล่านั้นไม่ให้ลุกลามไปถึงขั้นที่มีปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุติกรณ์ นิสสัย (2558) ที่พบว่าแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ครูประจำชั้นพิจารณาข้อมูลด้าน พฤติกรรมของนักเรียน ด้านครอบครัวของนักเรียน ด้านความสามารถในการเรียนของนักเรียน และข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียนเพื่อจัดนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ทั้งนี้การคัดกรองนักเรียนโดยแบ่งเป็นกลุ่มต่าง ๆ ช่วยให้โรงเรียนสามารถให้ความช่วยเหลือให้นักเรียนได้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็น

5.3 การส่งเสริมพัฒนา พบว่าทางโรงเรียนได้ดำเนินการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคน ทั้งนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น โดยพัฒนากลุ่มปกติให้ค้นพบตัวเองและส่งเสริมความสามารถพิเศษที่เป็นเลิศผ่านการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจริยา เนียมสวัสดิ์ (2557) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาเป็นการสนับสนุนและช่วยป้องกันให้นักเรียนกลับมามีปัญหาพฤติกรรมที่ตึ่ขึ้นตามสถานศึกษาหรือชุมชนคาดหวัง ซึ่งในการการส่งเสริมนักเรียน ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมซ่อมเสริม เป็นต้น และควรจัดกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน และจัดประชุมผู้ปกครองทุกภาคการศึกษา (นพเกล้า ทองธรรมา และ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ, 2563) หรือโรงเรียนแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบในแต่ละกิจกรรม กิจกรรมที่นำมาพัฒนานักเรียน ควรสำรวจความต้องการของนักเรียนถึงความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของนักเรียนที่ต้องการพัฒนา (พองจันทร์ กลิ่นสุคนธ์ และ คณะ, 2563) ทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการส่งเสริมพัฒนานักเรียนเป็นกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความสำคัญเพื่อให้มั่นใจว่าผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ที่ผู้เรียนประสบปัญหาในการเข้าถึงการเรียนรู้ การมีแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาดังกล่าวจะช่วยให้สถานศึกษาดูแลผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง

5.4 การป้องกันและแก้ไข พบว่าทางโรงเรียนให้ความสำคัญกับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และมีความเชื่อว่าเด็กทุกคนสามารถพัฒนาได้ สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงจะดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือเป็นพิเศษ นอกจากนี้โรงเรียนจะดำเนินงานโดยยึดการปฏิบัติตามมาตรการที่โรงเรียนตั้งไว้ และจัดทำแผนการเผชิญเหตุในการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียน ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดในช่วงสถานการณ์โควิด-19 และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและเครือข่ายผู้ปกครองให้เกิดความเข้มแข็งดังที่ปรมา ภรณ์สนธิ (2560) กล่าวว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา สถานศึกษามีการช่วยเหลือดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิดและสอดคล้องกับงานวิจัยของจริยา แสงมีศรี และจุฑารัตน์ นิรันดร์ (2561) พบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาควรให้ครูและผู้ปกครองประชุม พบปะ และพยายามสร้างความเชื่อใจให้กับนักเรียนกล้าที่จะเปิดเผยปัญหาและความคับข้องใจของนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียน ทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ขั้นตอนการป้องกันและแก้ไขเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งที่สามารถช่วยป้องกันและแก้ไขให้นักเรียนให้สามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งครูเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถยับยั้งปัญหาไม่ให้ลุกลามและบานปลายโดยใช้ความเอาใจใส่ในการพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

5.5 การส่งต่อนักเรียน พบว่าทางโรงเรียนดำเนินงานการส่งต่อนักเรียน 2 รูปแบบคือการส่งต่อภายในโรงเรียนเริ่มจากให้ครูประจำชั้นส่งต่อนักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่ยากต่อการช่วยเหลือไปยังครูฝ่ายปกครอง หากครูฝ่ายปกครองไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ จะดำเนินการส่งต่อไปยังครูผู้รับผิดชอบงานแนะแนว และการส่งต่อนอกโรงเรียนจะดำเนินการส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล

ศูนย์การศึกษาพิเศษ และองค์กรต่าง ๆ เป็นผู้ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้กับทางโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟองจันทร์ กลิ่นสุคนธ์ และคณะ (2563) กล่าวว่า ด้านการส่งต่อ โรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนและเครือข่ายผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนหรือหาวิธีการส่งต่อนักเรียน โดยประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งต่อนักเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกัน เกิดทัศนคติที่ดี โรงเรียนควรจัดเก็บข้อมูลนักเรียนที่ได้รับการส่งต่ออย่างเป็นระบบเพื่อใช้ในการบริหารจัดการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วต่อไป ดังนั้นผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การส่งต่อนักเรียน เป็นกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในขั้นสุดท้าย ที่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมแก้ไขปัญหให้กับทางโรงเรียนและให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ถูกทางและรวดเร็วขึ้น

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเก็บข้อมูลด้านความสามารถ ผลการเรียนรู้ ครอบครัวยุค ความประพฤติ และสุขภาพของนักเรียน โดยเฉพาะประวัติการรับวัคซีนหรือการติดเชื้อโควิด-19 เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือในช่วงสถานการณ์โควิด-19ให้มีประสิทธิภาพและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย เช่น ระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก การสัมภาษณ์นักเรียน การเยี่ยมบ้านนักเรียน ระบบจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล (Data Management Center : DMC) เป็นต้น

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการใช้ข้อมูลด้านความสามารถ ผลการเรียนรู้ สุขภาพ ครอบครัวยุค และความประพฤติของนักเรียนเพื่อคัดกรองนักเรียนโดยการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรอง เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกันให้เป็นที่ยอมรับของครูในสถานศึกษาและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในช่วงสถานการณ์โควิด - 19

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนตามกลุ่มคัดกรอง เพื่อให้ทุกกลุ่มมีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ โดยวิธีการและเครื่องมือเพื่อการส่งเสริมนักเรียน มีวิธีที่โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ การจัดกิจกรรมโฮมรูมและการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนโดยยึดหลักความปลอดภัยจากสถานการณ์โควิด - 19

4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหาของนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาโดยการให้ปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ตลอดจนการประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมในห้องเรียน โดยเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับปัญหาบุคลิกภาพ และสภาพแวดล้อมของนักเรียนแต่ละคน

5. ผู้บริหารควรมีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือนักเรียนโดยการส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครองและการส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก หากพิจารณาเห็นว่า เป็นกรณีปัญหาที่มีความยากเกินกว่าศักยภาพของโรงเรียนจะดูแลช่วยเหลือได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในช่วงสถานการณ์โควิด -19 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

2. ควรมีการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในช่วงสถานการณ์โควิด -19 ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

เอกสารอ้างอิง

- จริยา เนียมสวัสดิ์. (2557). คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13. ตรัง: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13.
- จริยา แสงมีศรี. และจุฑาทิธน์ นิรันดร์. (2561). ความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร. 9 (2), 255-265.
- จุติกรณ์ นิสสัย (2558). การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- นพเกล้า ทองธรรมมา และ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2563). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. วารสารมหาจุฬานาครพรรณ์. 7 (5), 264-278.
- นิทัศน์ วงศ์วังเพิ่ม. (2563). การวิจัยเชิงคุณภาพเบื้องต้น. วารสารบัณฑิตสาเกตปริทรรศน์, 5(2), 11.
- ปรมาภรณ์ สนิธิ. (2560). แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ประชัน ธิมาและสมบัติ ศรีทองอินทร์. (2556). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พองจันทร์ กลิ่นสุคนธ์ และคณะ. (2563). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1. วารสารบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น. 6 (6), 154-170.
- สมคิด บุญมา. (2552). ปัญหาและแนวทางการแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนท่าเกษมพิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมานมิตร ดอกขจร. (2552). การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านคอนน้อย อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สังคม แก้วสว่าง. (2547). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเสละเวชวิทยา. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). แนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ปีการศึกษา 2563. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สุรางค์ จันทวานิช (2554). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Creswell, J. W. (1998). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.

Patton, M. Q. (1990) *Qualitative Evaluation and Research Methods*, London: Sage Publications.

Seidman, I. E. (1998). *Interviewing as qualitative research: A guide for researchers in education and the social sciences* (2nd ed.) New York: Teachers College Press.

